

Spolupráce letectva s jezdeckem při nájezdech, zvědech a ústupu.)*

I.

Světová válka a zkušenosti jednotlivých států s použitím jezdeckta na různých frontách daly vznik nejrozličnějším míněním o účelnosti, výzbroji, organizaci a způsobu použití větších jezdeckých jednotek v boji: tyto názory nejsou dodnes jednotné a nebudou asi ještě dlouho jednotné, poněvadž pro různý způsob boje na jednotlivých frontách a vhodné nebo nevhodné použití jezdeckta v různých případech má téměř každý stát ve světové válce zúčastněný jiné zkušenosti, podle kterých pracuje nyní o organizaci svého jezdeckta a jeho taktiky v boji.

Na počátku světové války roku 1914 bylo jezdeckto na své úkoly celkem nepřipraveno a rychlý vývoj střelných zbraní zároveň s ustálením fronty způsobil, že zejména v letech 1915—1917 bylo používáno většinou jezdeckta jen opěšalého, aniž bylo úplně využito jeho schopnosti k manévrování a střelbě: také v těch případech, kde bylo možno speciálních vlastností jezdeckta s úspěchem využít, stávalo se často, že pro nedostatečné nebo špatně pochopené rozkazy, někdy i váhavosti velitelů jezdeckta nebyly jednotlivé akce jezdeckých jednotek i při značných ztrátách provázeny zdarem a nedůvěra k této zbraní stále stoupala. Velitelům, odchovaným ještě tra-

*) V soutěži r. 1928 poctěno cenou.

dienními názory minulého století, které vidělo v jezdecktvu zbraň čistě údernou, zdály se výkony jezdecktva často užitečné a při správném použití velice úspěšné — nedostatečnými a mdlými. A tak dochází až k tomu, že se ve Francii vyskytl po válce názor nahraditi jezdectvo pěchotou na koni, v Anglii pak vzrůstá snaha omeziti počet jezdeckých jednotek silně propagovanou motorisací armády. Názor o zaměnění jezdecktva pěchotou na koni zatím ovšem nezvítězil, ačkoliv se o něm stále uvažuje, a také výsledky manévru v roce 1925 v Anglii dokázaly, že při zesílení palebných prostředků jezdecktva při součinnosti jezdecktva s jednotkami obrněných vozidel — útočné vozby, letectva a s jednotkami cyklistickými, stane se jezdectvo pravděpodobně důležitějším než dříve. Časy atak jezdeckých mas minuly sice již navždy, přes to však zůstává jezdectvo hlavním činitelem při přípravě a získávání příznivých podmínek pro boj, jako pohyblivá manévrovací záloha během boje, a jako jednotka, která může s úspěchem boj dokončiti, t. j. uskutečniti úplný průlom fronty a zabrániti nepříteli, aby reorganisační odporu na nejbližší vhodné linii nezamezil plné využití úspěchu.

Tyto úkoly vykonává jezdectvo podle našeho Polního řádu dílem na koni, dílem pěšky: boje se obvykle zúčastní pěšky a boj na koni je možný jen malým jednotkám, a to za zvláštních okolností.

Organisace a vyzbrojení vyšších jednotek jezdecktva jest u většiny států v stadiu zkoušek a změn, které se provádějí za tím účelem, aby v budoucnosti každá vyšší jezdecká jednotka byla úplně samostatná a aby byla vybavena všemi bojovými a pomocnými prostředky jako každá vyšší jednotka pěchoty.

Tato budoucí organisace jezdecktva, v některých státech zvláště předloni zkoušená, umožní použití vyšší jezdecké jednotky ke všem úkolům, ať již splnění jich vyžadovati bude charakteristických vlastností jezdecktva, t. j. rychlosti a pohyblivosti, nebo boje pěšky. Spojení obou těchto vlastností jezdecktva a současné použití moderních technických válečných prostředků k zesílení průbojné a palebné síly jezdecktva dává veliteli, při praktické součinnosti těchto zbraní a vhodném disponování jimi, veliké možnosti použití jezdecktva v příštích válkách.

V přednášce plk. gšt. E. Fialy na Válečné škole v Praze (z roku 1921) jsou rozděleny úkoly jezdecktva v budoucnosti předně na takové, při nichž provádění se uplatní vyšší jednotka hlavní vlastností jezdecktva, t. j. rychlosti a pohyblivosti, a jež by nebylo možné svěřiti vyšší jednotce pěchoty, a takové, které těchto vlastností jezdecktva nevyžadují.

K prvnímu druhu náleží:

1. přezvědňá činnost před frontou a v bocích vlastní armády,
2. pronásledování poraženého a zadržení pronásledujícího nepřítele,
3. rychlé obsazení určité linie a její zabezpečení do příchodu pěchoty,
4. spojení mezi bojující pěchotou,
5. rychlé zasažení na ohroženém bodě fronty,
6. akce v týlu nepřátelské armády.

K druhé skupině patří:

1. zajištění boků bojující pěchoty,
2. obsazení úseků fronty místo pěchoty.

Tato úvaha bude se týkati jen použití jezdeckva k nájezdům, při zvědech a ústupu, a to hlavně vzhledem k součinnosti jezdeckva s letectvem. Nebudu zde proto mluvit o jezdeckvu přiděleném pěší divisi, o divisní eskadroně, které případnou téměř výhradně úkoly, vyžadující jen pohyblivosti a rychlosti, pojednám jen o použití vyšších jezdeckých jednotek k uvedeným účelům.

II.

N á j e z d y.

Při rozloze hranic naší republiky nedá se snad vůbec předpokládati, že budou proti sobě státi armády vždy v souvislé formě, která by zaujímal celou délku hranic. I v tomto případě však, že se tato úplně souvislá fronta uskuteční, bylo by jisté jezdeckvu lehce možno po zlomení slabého odporu nepřítele na jednotlivých místech fronty proniknouti do nepřátelského území a způsobiti zmatek v týlu nepřítele ničením důležitých objektů, jako mostů, nádraží, železnic, poškozováním telefonního vedení, přepadáváním míst velitelů, dopravních kolon a pod. V jakém měřítku by se dala taková akce za dnešního stavu pojítek, vývoje letectva a jiných zbraní uskutečniti, je velice těžko posuzovati, zvláště proto, že ve světové válce bylo jen málo případů nájezdů, prováděných vyššími jednotkami jezdeckva, na kterých je možno tento problém studovati.

Případy, kdy nájezdy provedly větší skupiny jezdeckva, týkají se ještě států, jejichž technické prostředky a letectvo nebylo právě nejdokonalejší a nejpočetnější.

V uvedené již přednášce plk. gšt. E. Fialy se uvádí, že provedením nájezdů může býti dosaženo značných úspěchů v tom případě, když velitel jezdeckva bude se vyhýbati boji, měniti rychle místo pobytu a nedopřeje nepříteli času k odvetným opatřením. Vyšší jezdecká jednotka musí se proto zbaviti veškeré přítěže, pracovati bez svých trénů, event. i bez dělostřelectva, a celá akce nemůže trvati déle než několik dní. Takovýto způsob nájezdu by byl snad možný proti nepříteli, jenž nedisponuje téměř žádným letectvem, ale nikdy by se nemohl setkat se zdarem proti nepříteli, jehož moderní válečné prostředky, zejména letectvo, jsou na výši doby. Při tomto provedení nájezdu by bylo jezdeckvo odkázáno samo na sebe a postrádalo by jak podpory dělostřelectva, útočné vozby a letectva, tak i svých zásobovacích kolon; při tom by bylo však při provádění svého úkolu vydáno, a to téměř bez obrany, útokům nepřátelského letectva, obrněných aut, pěchoty na automobilech proti němu vyslaných tak, že by mu byl pohyb a tím i provedení úlohy nejen znesnadněno, ale i znemožněno. Typickým příkladem toho, jak by vypadal nájezd jezdeckva bez součinnosti silného letectva, je zájezd jezdeckého sboru rudé armády proti armádě Wrangelově na poloostrově krymském v červnu a červenci r. 1920, kdy 20 letounů Wrangelových způsobilo úplnou desorganizaci jezdeckého sboru rudé armády, který pronikl po průlomu fronty do týlu armády Wrangelovy, zvolnilo jeho postup a konečně ho upoutalo na místě tak, že bylo umožněno jeho obklíčení a téměř úplné zničení. Takovéto boje byly sváděny i v srpnu 1920 s druhou jezdeckou armádou rudých, kdy opět letectvo znemožnilo veškerou činnost jezdeckva nad Dněprem.

I jiné případy nájezdů ze světové války, občanské války ruské a války rusko-polské dokazují, že nájezdy budou jen tehdy možné, když demoralisace nepřítele po značné porážce bude tak velká, aby

se mohlo očekávat, že jezdectvo při plnění tohoto úkolu nenarazí na nepřekonatelné překážky, které by mohly být příčinou i jeho úplného zničení.

Na každý způsob musí však být jezdecká jednotka, provádějící nájezd, organizována tak, aby mohla s úspěchem bojovat jak proti jednotkám, vyslaným k zamezení její činnosti, tak i proti nepřátelskému letectvu, které bude v budoucích válkách největším nepřítelem a nejvážnější překážkou, s kterou se jezdectvo bude při provádění svých úkolů setkávat.

Při dnešním vývoji letectva nedá se vůbec předpokládat, že by pohyb větší jezdecké jednotky bez stálé ochrany proti pozorování nepřátelských letců zůstal utajen, a je naopak úplně jisté, že bude velitelství nepřátelské strany o veškeré činnosti jezdectva v svém týlu podrobně informováno. Pro zajištění úspěchu jezdecké jednotky bude proto nutno přidělit jí značný počet leteckých jednotek, a to hlavně stíhacích, jejichž nejdůležitějším úkolem by byla ochrana jezdectva před pozorováním a útoky nepřátelských letců, vedlejším úkolem pak pozorování, vybírání nejvhodnějších cest pro pohyb, míst vhodných pro napadení, dodávání zpráv a udržování spojení s velitelstvím, kterým byla jednotka vyslána.

Jako příklad, kdy by mohl být i za dnešních poměrů proveden nájezd vyšší jezdecké jednotky s dobrým výsledkem, uvádím případ z ofensivy generála Brusilova roku 1916, kde po průlomu, provedeném 8. ruskou armádou, která obrátila na útěk a rozprásla zbytky 4. rakouské armády arcivévody Josefa Ferdinanda, zůstal prostor široký několik desítek kilometrů úplně volný. Do tohoto prostoru byla vyslána gen. Brusilovem jezdecká skupina gen. Gillenschmidta, aby nájezdem na Kovel, do týlu demoralisované rakouské armády dovršila její zkázu, a jen váhavostí velitele ruského jezdectva bylo umožněno rakouskému velení přesunutí záloh do ohroženého prostoru, kterými byl další postup Rusů zastaven.

Letectvo nebylo sice v tomto případě ani zdaleka na té výši, na které stojí dnes, v tom si však byly oba státy přibližně asi rovné, a musí být i dnes předpokládáno, že ve výzbroji a válečných prostředcích obou válečných států nebude ani v budoucnosti velkého rozdílu. Záležet bude na tom, která strana bude mít leteckou převahu místní a časovou, a té se dá snadno dosáhnout u strany útočné.

Jakým způsobem bude pracovat letectvo k tomu, aby přispělo k dobrému výsledkům nájezdu? Řešení této otázky není nijak jednoduché a závisí především na tom, jak silným letectvem bude VOA. nebo HVOA. disponovat.

Velitel vyšší jezdecké jednotky bude od letectva vyžadovat:

1. zprávy o nepříteli, a to:

- a) v kterém prostoru a jak silné jsou nepřátelské oddíly organizující odpor ve směru jeho postupu;
- b) nejsou-li nepřátelskými přesuny ohroženy boky jeho jednotky, pakli ano, kde a jakými silami;
- c) zjišťování přesunů záloh do prostoru nájezdu a povšechné zprávy o celkové situaci;

2. vyhledávání cest, po kterých může jezdecká jednotka nejrychleji a co možná krytě před nepřátelským pozorováním dosáhnouti vytčeného cíle a zjišťování míst, jejich zničením neb obsazením by byl nepřítel co nejvíce dotčen;

3. ochranu před pozorováním a útoky nepřátelského letectva;
4. spojení s vyšším velitelstvím, rychlé a bezpečné dodávání zpráv
jemu, třeba-li i spojení mezi jednotlivými částmi vyšší jezdecké
jednotky;

5. podporu pro případ boje, a to zejména boj proti lehce zranitelným jednotkám letectva, a proti kolonám na automobilech, přesunovaných nepřítelem do ohroženého prostoru.

Jsou tedy úkoly letectva tak obsáhlé, že se nemůže ani zdaleka pomýšlet na to, přidělit přímo jezdecké jednotce tak silné letectvo, aby stačilo k provádění všech těchto úkolů. Uvedenou práci bude nutno rozdělit na letectvo podléhající HVOA. a letectvo přidělené jezdeckvu, a to tak, že by úlohu 1 a 5 převzalo letectvo armádní, úlohu 2 a 3 letectvo stíhací, přidělené jezdeckvu a úloha 4 by byla vykonávána podle možností jak letectvem armádním, tak i letectvem přiděleným jezdeckvu. Co nejužší součinnost obou bude ovšem nezbytná.

Provedení nájezdu by bylo asi toto: po průlomu nepřátelské fronty na určitém místě stanovi HVOA. současně s vydáním rozkazu k nájezdu pro vyšší jezdeckou jednotku, soustředěnou za jednotkami průlom provádějícími, úlohy pozorovacího a bitevního letectva, které má k dispozici. Letectvo pozorovací a letectvo bitevní chráněné letectvem stíhacím, které zabráni každé činnosti letců nepřátelských, bude pracovat v prostoru nájezdu tak, aby demoralizace nepřátelských vojsk, způsobená prolomením fronty, byla zvýšena a tím provedení nájezdu usnadněno: bitevní letectvo bude proto útočiti na ustupující proudy, vozatajské kolony, trény, tábořiště, zálohy přesunované na místo průlomu nepřátelské fronty, zejména jednotky jezdecké a jednotky dopravované na autech, aby ústup nepřítele byl proměněn v paniku.

Příkladem tohoto použití letectva je činnost polského letectva při ústupu rudé armády od Varšavy roku 1920, kde každé objevení polského letce vzbuzovalo paniku, zejména u ustupujícího jezdeckva, dělostřelectva a trénů rudé armády. Ještě většího úspěchu mohlo být dosaženo, kdyby bylo bývalo letectvem manévrováno za účelem soustředěných útoků.

Činnost tohoto letectva řídí VOA. a to tak, aby jeden směr letu byl veden vždy přes místa, kde je pravděpodobně velitelství jezdecké jednotky: tak bude umožněno ustavičné spojení s ní a její event. podpora. Tyto letecké jednotky nebudou ovšem podléhat veliteli jezdeckva, provádějícího nájezd, musí však být s ním při svých náletech co možná ve spojení, oznamovati mu ihned veškeré pro něho důležité zprávy a pracovat v jeho prospěch. Zároveň musí informovat stále velitelství, kterým byl nájezd nařízen, o situaci a činnosti jezdecké jednotky.

Bude-li vlastní letectvo dosti silné, aby mohlo při svém soustředění v prostoru nájezdu splnit tyto požadavky, nemůže se jezdeckvo setkat s žádným velkým odporem, a chráněno samo před útoky nepřátelských letců svým letectvem stíhacím, které mu bude přiděleno, a bude-li podléhat přímo rozkazům velitele jezdeckva, dovrší jistě zmatek a desorganisaci nepřátelské armády.

Je sice vzhledem k nesterpné rychlosti pohybu, k malé pohyblivosti leteckých parků a k obtížím při upravování vhodných letišť poměrně velice obtížné uvést v soulad činnost jezdeckva s činností letectva, zejména dosíci toho, aby bylo jezdeckvo v každém čase chráněno a zároveň mělo dostatek zpráv nutných k svým akcím, dá

se to však provést při značném učlenění vyšší jezdecké jednotky do hloubky tím způsobem, že se jedna část přiděleného letectva přemísťuje s nutnou částí leteckého parku pod ochranou obrněných automobilů za předními částicemi jezdeckta, zatím co druhá část zaujímá pohotovostní postavení u stanu vyšší jezdecké jednotky, s kterou se přemísťuje teprve potom, když první část zaujala již postavení pohotovostní. Bude tedy jedna část letectva stále buď v činnosti nebo připravena k zahájení činnosti proti nepřátelským letcům během 10 minut.

Regulovati pohyb jezdeckta, aby byla součinnost letectva v každém okamžiku možná, bude věcí velitele. Letecká jednotka, přidělená jezdecktu, nebude ovšem nikdy tak silná, aby bezpodmínečně zajistila jezdeckto před pozorováním a před soustředěnými útoky nepřátelských letců, určitě však nebude její přímé přidělení zbytečné, a velitel bude jí moci použít ke všem pro něho důležitým účelům a to jak k ochraně proti nepřátelskému letectvu, tak i k pozorování, k zvědům a k zajištění spojení.

Je také zřejmé, že jezdeckto samo — více než pěchota — musí býti schopno brániti se alespoň částečně proti útokům nízko létajícího nepřátelského bitevního letectva, a měla by proto býti každá jezdecká jednotka vyzbrojena speciálními, protiletadlovými kulomety. Přiděliti dělostřelectvo, obrněné automobily a cyklistické jednotky bude nezbytno k tomu, aby mohl býti možný nepřátelský odpor zlomen a úloha jezdeckta vykonána.

Je zde ovšem nebezpečí ztráty značného množství nejvzácnějšího materiálu, za dnešních podmínek je však provedení nájezdu podnikem tak odvážným, že se ho dá použít skutečně jen v případech velice řídkých. Vyšší jezdecká jednotka, provádějící tento nájezd, bude mít jen jednu hlavní úlohu, t. j. zmocniti se jednoho nebo dvou míst hluboko v týlu nepřátelské fronty, významných a nezbytných jak k provedení organisovaného ústupu nepřátelských sil, tak i k případnému přesunování záloh do ohroženého prostoru a k splnění této úlohy musí HVOA. v prostoru nájezdu soustřediti činnost silných sborů jezdeckta a letectva, aby provedení této úlohy zabezpečilo.

Správným použitím jezdeckta a všech válečných prostředků vyšší jezdecké jednotce přidělených musí se veliteli této jednotky při obezřelém a energickém provádění nájezdu určitě podařiti dosáhnouti větších úspěchů, než jakých mohlo dosáhnouti jezdeckto před světovou válkou, spoléhající a hledající řešení všech daných mu úloh v boji koňmo a jednající většinou nerozhodně a váhavě, pro četné ztráty, kterým při tomto způsobu útoku bylo vydáváno.

III.

Zvědy.

Jedním z prvků každého rozhodnutí, které se týká válečné operace, jsou zprávy o nepříteli. Je tedy povinností velitelů všech stupňů, aby zprávy o nepříteli získali a je doplnili (G—V, čl. 106). Hlavními prostředky k získání zpráv jest letectvo a jezdeckto.

Náš polní řád stanoví v čl. 215 úkoly letectva a jezdeckta povšechně takto:

„mezi zvědnými úkoly letectva je na prvním místě vyhledávání nepřítelů na velké vzdálenosti. Proto určuje velitelství letectvu mí-

sta, která má v tom nebo onom prostoru pozorovati, na př. pohyb na železnicích a na silnicích, obsazení obcí, tábory. Možno-li z prvních známek zjistiti silnějšího nepřítele v nějakém prostoru, přezkouší a doplní letectvo a jezdecktvo zároveň tyto zprávy. Jezdecktvu pak připadá úkol zjišťovati denně posice nejpřednějších nepřátelských částic a bočné hranice nepřátelské fronty jak na pochodu, tak i v ubytování. Za obrysem nepřátelské fronty takto zjištěným snaží se pak letectvo určití sílu, hustotu obsazení, pohyby vojsk a trénu a přípravy k útoku nebo k obraně.“

Jsou tedy úkoly jezdecktva při zvědech podle Polního řádu dosti jednoduché. Větší část práce, kterou až do světové války vykonávalo jezdecktvo, přiděluje se nyní letectvu, a jezdecktvo má při zvědech hlavně za úkol udržovati dotyk s předními jednotkami nepřítele, zjišťovati bojem posice předních jeho částic, jeho bočné hranice a jeho sílu.

Použití jezdecktva k zvědům bylo po světové válce zejména ve Francii velmi pesimisticky posuzováno a všeobecně počítáno s tím, že ve většině případů bude k tomuto účelu, t. j. k zvědům na dálku, používáno letectva a jen výjimečně jezdecktva; dá se však souditi zcela určitě na to, že letectvo samo, tak jako samo jezdecktvo k tomuto úkolu dnes nestačí a že při významu, který mají tyto dva prostředky zpravodajské služby pro získání co možná úplných a podrobných zpráv o nepříteli a o jeho týlu, nebude jistě vhodné podceňovati činnost kteréhokoli z nich. Použití jezdecktva a použití letectva bude sice v různých případech také různé, nejčastěji bude však nutno spojit činnost obou k tomu, aby zprávy o nepříteli byly co nejdůkladnější a aby vyšší velitelství mělo pro své rozhodování pevný základ v zprávách mu dodaných.

Bude tedy použiti jak letectva, tak i jezdecktva při zvědech a jejich spolupráce nezbytně nutná.

Bereme-li v úvahu, že se armády všech států budou všemožně snažit zastřít své pohyby jak letectvem, tak i jezdecktvem posunutým kupředu, vidíme, že se vyšší jezdecká jednotka může při vykonávání svého úkolu

a) ocitnouti v nebezpečí útoku nepřátelského letectva, zastírajícího pohyby vlastních sil aneb jsoucího na zvědech,

b) střetnouti s nepřátelskými jezdeckými jednotkami a s jednotkami, které budou jezdecktvu k zesílení jeho úderné neb obranné síly přiděleny,

c) střetnouti se přímo s nepřátelskými předvoji pěchoty.

Případ, uvedený za c), bude velice řídký a úloha zvědné jednotky jezdecktva bude pak velice jednoduchá. Nejčastěji dojde k případu a) a b) současně a úlohou vyšší jednotky jezdecktva bude zlomit odpor těchto dopředu posunutých nepřátelských jednotek, zastírajících pohyby hlavních sil, a vejíti s nimi v dotyk.

Splnění tohoto úkolu bude vyžadovati ovšem boje a je proto nutné, aby úderná síla a palebné prostředky zvědného oddílu byly dostatečně mohutné, čehož se dosáhne přidělením jednotek obrněných aut, dělostřelectva, jednotek cyklistických a kulometů na autech. Hlavní síly zvědného oddílu budou proto nuceny pohybovati se po komunikacích, čímž budou vydány dvojnásobně nebezpečí náletů nepřátelského letectva. Bude tedy hlavně vlastní letectvo nejdůležitější zbrání a cenným pomocníkem velitele zvědné jednotky při provádění jeho úkolu a musí proto býti letecká jednotka přidě-

lena přímo jemu, což ovšem nevylučuje podporu a součinnost letectva armádního.

Jak silná tato jednotka bude, bude záviseti především na celkovém počtu leteckých jednotek, které budou k dispozici, a na tom, v jakém měřítku bude možná podpora letectvem armádním. V každém případě musí však býti letectvu přidělené jezdecktvo schopno

a) zabrániti nepřátelskému pozorování a náletům malých skupin nepřátelských letounů,

b) vykonávati nutné zvědné lety k získání zpráv, potřebných veliteli zvědné jednotky k tomu, aby se mohl rozhodnouti o způsobu provedení svého úkolu,

c) udržovati spojení a hlásiti situaci jednotlivých PO. veliteli zvědné jednotky,

d) zprostředkovati rychlé a bezpečné dodání zpráv o nepříteli, získaných zvědným oddílem VOA. nebo HVOA.

Ačkoliv ve většině případů, kdy se vysílá zvědná jednotka letectva na větší vzdálenost, bude téměř vždy potřeby přiděliti jí jistou část letectva přímo, bude jistě také zároveň nutné, aby velitel vyšší vojenské jednotky mohl použiti všech zpráv, získaných leteckými jednotkami, vyslanými na zvědy velitelstvím armády. Letectvo na zvědech musí proto zpravovati při svých zpětných letech velitele zvědné jednotky o výsledcích své činnosti, pro něho důležitých, aby mu tím umožnilo šetření vlastního letectva k plnění úkolů jemu bližších, zejména v době, kdy bude odkázán sám na sebe.

Jakým způsobem použije velitel zvědné jezdecké jednotky přiděleného letectva, bude záviseti na tom, jaké zprávy o nepříteli dostane buď přímo od velitelství, kterým je vyslán, neb od letectva, vyslaného na zvědy tímto velitelstvím, na úloze, kterou dostal a na tom, jakými vlastními prostředky bude disponovati. Hlavním úkolem tohoto letectva až do zjednání dotyku bude ochrana před pozorováním a útoky nepřátelských letců, po zjednání dotyku pak přezvědná činnost za frontou a v bocích zvědné jednotky.

Zprávy o nepříteli a o situaci dodané mu vlastními letci, budou veliteli zvědné jednotky cenným vodítkem při rozhodnutí o způsobu provedení jeho úkolu a o opatřeních, která učiní proti přípravám a činnosti nepřítele.

Bude proto šetření přiděleného letectva zvláště v době před zjednáním dotyku, kdy se hlavní proud zvědné jednotky pohybuje po komunikacích a je proti přepadům nepřátelského letectva obzvláště citlivý, k tomu účelu, aby mohl větší částí svého letectva použiti k obraně proti těmto útokům. V pozdějším období činnosti zvědné jednotky nebude ochrana proti letcům již tak nutná, poněvadž jezdecktvo, bojující pěšky a rozptýlené v terénu, nebude útoky nepřátelských letců příliš ohrožováno a letectva může býti použito hlavně k účelům pozorovacím, přezvědným a spojovacím.

Obtíže při přesunech a zřizování letišť letecké jednotky, přidělené jezdecktvu, byly již uvedeny při přidělení letectva jezdecktvu k nájezdům a zůstávají více méně stejné i u jezdecké jednotky, vyslané na zvědy.

IV.

Úst u p.

Činnost vyšších jednotek jezdecktva bude důležitá jen při ústupu na větší vzdálenost. Při ústupu na kratší vzdálenost nebude míti

jezdecktvo většinou možnost se uplatnit a úkol zadržeti nepřítele případně v tomto případě pěchotě.

Aby bylo možno posoudit činnost jezdecktva a letectva při ústupu na větší vzdálenost, bude nutno vzít v úvahu

a) morální stav vojsk, počet a prostředky, kterými disponuje nepřítel,

b) morální a početní stav vojsk a prostředky, kterými disponuje vlastní velitelství.

Není pochyby, že při vlastním ústupu bude nepřítel, pokud se morálního stavu vojsk týká, vždy v jisté výhodě, poněvadž každý ústup působí na ustupující vojska vlivem demoralisujícím. Hlavními prostředky nepřítele při pronásledování ustupujících vojsk budou jeho letectvo a jezdecktvo, jehož snahou bude

a) zjistit celkovou situaci ustupujících vojsk, početnost a rozložení zadního voje a nejslabší místa v jeho rozestavení,

b) útoky letectva na zadní voje, na proudy pěchoty, dělostřelectva a trénů, ustupující po komunikacích, působit za součinnosti jezdecktva, zesíleného jednotkami dělostřelectva, letectva, obrněných aut, lehké útočné vozby atd., zhoubným vlivem na morálku vojsk a znemožnit jim neb alespoň ztížit, aby se zastavila na některé nové linii a organizovala k odporu v nové obranné posici.

Úlohou vlastního jezdecktva bude proto:

a) bojem na zdrženou zvolňovati postup nepřítele a získat tolik času, aby se mohla pěchota v nové obranné posici uspořádat k novému odporu,

b) nedopustit, aby nepřátelské jezdecktvo proniklo clonou vlastních zadních vojáků, chránících ústup, a vneslo paniku do ustupujících vojsk.

Součinnost letectva s jezdecktvem bude při ústupu nevyhnutelná. Letectvo bude sice mít své vlastní samostatné úkoly veliké důležitosti, t. j. zabránit nepřátelskému letectvu jak v pozorování, tak i v ohrožování klidného průběhu ústupu soustředěnými útoky na ustupující vojska — a vlastním pozorováním činnosti nepřítele, útoky na masy nepřátelského jezdecktva, snažícího se proniknouti clonou zadních vojáků, znemožnit nebo zrušit jeho činnost a podporovat tak jezdecktvo vlastní nepřímo v jeho úloze.

Mimo tyto více méně samostatné úlohy bude však nevyhnutelně potřebí úzké součinnosti letectva s jezdecktvem z těchto důvodů:

Pro správné rozhodnutí velitele zadního voje a úspěšnou činnost jeho budou nejdůležitější stále zprávy o nepříteli. Velitel jezdecktva bude jen tenkrát moci upotřebit správně své síly a splnit svůj úkol, bude-li vždy přesně vědět, kterými směry a na jaká místa soustřeďuje nepřítel své hlavní úsilí. Tyto zprávy bude mu moci dodat v čas, aby mohl učinit svá opatření, jedině letectvo. Zároveň mu budou tyto zprávy vodítkem při rozhodnutí o tom, na kterých místech anebo kterými směry má vést menší protiútoky, kterými by uvedl nepřítele v nejistotu o vlastních záměrech a opatřeních. Jeho úsilí bude provázeno zdarem jen tehdy, nebude-li mít nepřítel přesné zprávy o jeho silách a rozložení, a musí být proto činnost nepřátelských letců co možná zamezena.

Jest ovšem téměř nemožné přidělit při ústupu letecké jednotky přímo jezdecktvu, poněvadž je nutno přemístit letectvo hluboko do týlu, aby stálými přesuny nebyla jeho činnost omezována

a aby nebyl letecký materiál vydán nebezpečí. Podpora jezdeckta, to jest

- a) ochrana před pozorováním a útoky nepřátelského letectva,
- b) dodávání zpráv o nepříteli,
- c) udržování spojení mezi jednotlivými částmi zadního voje a spojení s vyšším velitelstvím

bude svěřeno leteckým jednotkám, vysílaným vyšším velitelstvím do prostoru činnosti zadního voje, které v rámci úkolů, uložených jim VOA., budou zároveň pracovat v prospěch jezdeckta.

Častý osobní styk velitelů leteckých jednotek s velitelem zadního voje bude nezbytný k tomu, aby velitel zadního voje mohl oznámit své požadavky, jichž splnění od letectva vyžaduje, a aby mohl včas využití všech zpráv a výsledků dosažených letectvem.

V.

Z á v ě r.

O tom, že přidělení letectva jezdecktu a součinnost letectva s vyššími jednotkami jezdeckta bude nezbytně nutná, není třeba se šířit; možno říci, že úspěšná práce vyšších jednotek jezdeckta, zejména na počátku války, bude jen tehdy možná, budeme-li mít v prostoru činnosti jezdeckta převahu ve vzduchu.

Jako může nepřátelské letectvo svými nálety, bombardováním a ničením důležitých objektů, zejména velkých nádraží, železničních tratí, mostů atd., rušit i částečně znemožnit klidný a rychlý průběh mobilisace, dopravu vojsk a materiálu do nástupových prostorů, tak může též rušit i ve velké míře znemožnit činnost větších jezdeckých jednotek, zejména v prvních fázích války. Bude tedy letecká převaha na určitých místech a v určitém čase k zabezpečení dobrého výsledku operací zahájených jezdecktem nezbytně nutná.

Nepřihlížím ovšem k možnosti, že by různými vynálezy byla činnost letectva buď znemožněna nebo velice ztížena. Proslýchá se dosti často o různých pokusech s prostředky protiletadlové obrany a nedávno opět proběhla denními listy zpráva o pokusech, konaných v Kodani s dělem dánského inženýra Ernolda Christensena, které výstřelem způsobí v určitém místě, na které se zamíří, ohromný neviditelný vzduchový cyklon, ničící v širokém okruhu svého zavíření vše. Tyto vzduchové cyklony jsou prý nejúčinnější právě do výšky nebo směrem šikmo vzhůru a proto by se mohla tato nová zbraň hodit nejlépe jako obranný prostředek proti letounům. Potvrzením tohoto vynálezu nebo vynalezením zbraně podobného účinku by byla ovšem činnost letectva znemožněna téměř úplně do té doby, dokud by nebyl vynalezen prostředek, který by činil letouny odolnými proti působení zbraní podobného druhu. Doba praktického upotřebení podobných vynálezů je však ještě příliš daleká a zatím se snaží veškeré větší státy rozmnožováním letectva i na újmu jiných zbraní zajistit si pro příští války převahu ve vzduchu.

Tak i téměř celé loňské manévry všech větších států Evropy byly věnovány pokusům, směřujícím k získání zkušeností o použití silných leteckých jednotek a o použití nových nebo nově dokonalejších zbraní velké pohyblivosti a palebné síly ve větších smíšených jednotkách. Hlavně pokusům se smíšenými jednotkami jezdeckta, lehkého aut. dělostřelectva, útočné vozby, cyklistických jednotek, letectva, kulometů a pěchoty na autech byla věnována velká pozornost. Většinou byl cvičen střetný boj a boj na zdrženou, při

nichž právě velká pohyblivost jezdeckých, cyklistických a motorisovaných jednotek při úzké součinnosti letectva hraje nejdůležitější úlohu. Výsledky těchto cvičení nebyly sice takové, jaké je možno od těchto smíšených jednotek velké pohyblivosti očekávat, hlavní vinu má však na tom nedostatek zkušenosti v ovládání a řízení. Letectvu se přikládá stále větší a větší důležitost a ve všech státech západní Evropy rovná se počet jednotek leteckých téměř počtu jednotek jezdeckých.

Součinnost letectva s vyššími jednotkami jezdeckých a zbraní motorisovaných bude záležeti, jak bylo již v stati II., III., IV. této úvahy uvedeno,

1. v zvědné a průzkumné činnosti letectva a v dodávání zpráv o nepříteli vyšším jednotkám jezdeckých,

2. v ochraně těchto jednotek, zejména při přesunech, před pozorováním a útoky nepřátelského jezdeckého,

3. v útocích vlastního bitevního letectva na nepřátelské kolony, trény, tábořiště atd. a v bombardování nebo ničení komunikačních objektů pro nepřítele důležitých,

4. v udržování spojení mezi jednotlivými částmi vyšší jezdecké jednotky a spojení velitelství této jednotky s velitelstvím vyšším, v bezpečném a rychlém dodávání zpráv a rozkazů.

Přidělení menší jednotky letectva jezdeckému bude vzhledem k nutnosti stálého průzkumu na bližší vzdálenosti a k přímé ochraně před pozorováním a útoky nepřátelských letců většinou nutné, poněvadž letectvu, vyslanému armádou, nebude pro malý akční radius používaných letounů, zejména stíhacích, možné zajistiti jezdecko nepřetržitě, a podpora letectva by mohla chyběti právě tehdy, kdy by byla jeho činnost nejvíce nutná.

Při přidělení letectva vyšší jezdecké jednotce jsou ovšem také jisté obtíže, zejména při těžkopádnosti dopravy leteckého materiálu, při hledání a zřizování vhodných letišť a při zajištění součinnosti letectva s jezdeckým, zejména při přesunech, nejsou však tak veliké, aby se nedaly vhodným způsobem odstraniti. Zde bych chtěl též poukázat na možnost použití k tomuto účelu zejména mohutných říditelných vzducholoď s velkým akčním radiem, který činí vzducholoď schopnou činnosti, trvající i několik dní, s velkou rychlostí a nosností, jejichž zbudování se věnuje zejména v Anglii, Americe a Německu velká pozornost. Vzducholoď podobného druhu, jaké budují SSA., ozbrojená až 30 těžkými kulomety a jedním automatickým dělem, chráněná rozestavením svých kulometů před každým útokem letounů a schopná dopravit na své palubě několik stíhacích a bitevních letounů, prokázala by jistě důležité služby při součinnosti s jezdeckým. Bohužel je budování podobných vzdušných kolosů na naše poměry příliš nákladné a nedá se ani z daleka na ně pomýšleti.

Vyšší jezdecká jednotka bude nucena počítati při provádění svých úkolů s přidělením menšího počtu letounů. Velitel této jednotky při použití této letky musí vzít v úvahu, že časté vysílání letounů není vzhledem k únavě pilotů a k rychlému opotřebování materiálu možné. Musí býti také připraven na to, že bude event. nutno, aby zasadil celé své letectvo k tomu, aby znemožnil aneb alespoň ztížil práci nepřátelského letectva a zabránil jak jeho pozorování, tak i jeho útokům na hlavní proud pohybující se po komunikacích, a tím citlivý proti útokům, vedeným náhle a ze vzduchu.

Nesmí proto rozptylovati příliš své síly a vyžadovati od letců provádění úkolů, jichž splnění může dosáhnouti i prostředky jinými.

K získání zpráv o nepříteli, k provádění útoků na nepřátelské kolony, trény atd., k zajištění spojení s VOA. a dodávání zpráv to-
muto velitelství bude mu většinou možno spoléhati na součinnost le-
tectva armádního a jen tehdy, když tato podpora nebude možná,
upotřebí části přiděleného mu letectva k těmto účelům, a to po zra-
lém uvážení.

Musí býti ovšem dána velitelům jezdeckých jednotek příleži-
tost, aby již při cvičeních v míru pracovali co nejčastěji společně
s přidělenými jednotkami dělostřelectva, letectva, obrněných aut,
lehké útočné vozby, kulometů na autech a jednotkami cyklistic-
kými (neb i pěchotou na autech), aby poznali a ocenili prakticky
výkonnost těchto zbraní, jejich potřeby a možnosti jich použití při
provádění různých úkolů, které jim mohou býti dány.

Pohyblivosti a rychlosti určité části vojsk bylo využito ve
všech válkách za určitých okolností vždy s velikým úspěchem a jest
jisté, že pohyblivost, rychlost, úderná, palebná a obranná síla dnešní
vyšší jezdecké jednotky, zesílené všemi uvedenými zbraněmi, bude
při vhodném použití prostředkem, jehož užitek a upotřebení není
dnes naprosto možno podceňovati. Jest jen třeba si přát, aby nám
naše finanční prostředky dovolily míti již v míru co nejčastěji k dis-
pozici na cvičení jednotky těch zbraní, se kterými ve válce budeme
společně pracovati, a ne aby se veškeré naše vědomosti o spolupráci
s novými zbraněmi omezovaly většinou na teoretické znalosti, čer-
pané z přednášek, knih a ze spolupráce těchto jednotek při zá-
věrečných cvičeních. Výsledky pak dosažené nemohou ovšem být
vzhledem k nedostatečným zkušenostem v ovládání a řízení těchto
jednotek právě nejlepší.

Jen častým cvičením jednotek jezdeckva s letectvem, s jednot-
kami cyklistickými a motorisovanými a osobním stykem velitelů
příslušných jednotek při cvičení, bude možno dosíci praktické sou-
činnosti a racionálního využití vlastností všech těchto zbraní k vy-
konávání důležitých úkolů, ke kterým bude takovéto jednotky v bu-
doucnu používáno.

A pak nezapomeňme na to, že základem úspěšné činnosti ve
válce jsou zkušenosti, získané v míru a že nedostatek zkušeností bu-
deme, zejména v prvních bojích, platiti těžkými a často zbytečnými
ztrátami.

Podplukovník gšt. Josef BARTOŠ:

Organické dělostřelectvo jezdeckých brigád.)*

Ú v o d e m.

Po světové válce bylo v odborné vojenské literatuře často disku-
továno o otázce, zda v moderním boji bude možno užití jezdeckva
jako zbraně či nikoliv. Našli se i jednotlivci, kteří zavrhovali jez-
deckto úplně jako přežitek, koně chtěli nahraditi motorem, jezdc
řidičem motoru, kulometníkem a p.

*) K této práci nepoužil jsem žádných pramenů. Práce je výsledkem vlast-
ních úvah vyplývajících z válečných zkušeností jako velitele lehké baterie,
přiděleného častěji u jezdeckých divisí, a zkušeností získaných jako velitel
dělostřelectva jezdecké brigády za manévru v naší armádě.